

Πρόταση για το πρόγραμμα δράσης της ΠΟΣΔΕΠ
ΚιΠΑν-ΑρΜε-Ενωτική Πρωτοβουλία 2024
στο 16^ο Συνέδριο της ΠΟΣΔΕΠ

Οι θέσεις μας

A. Το πανεπιστήμιο την προηγούμενη περίοδο

Η ψήφιση, τρία χρόνια μετά την εξαγγελία του και η «εφαρμογή» του νέου νόμου – πλαίσιο (Ν.4957/22), ο θεσμός των ΟΠΠΙ και οι επεμβάσεις της αστυνομίας, οι συνέπειες της εφαρμογής της ΕΒΕ, η συνεχιζόμενη υποβάθμιση των ΑΕΙ, τα μισθολογικά θέματα των μελών ΔΕΠ και πρόσφατα οι εξαγγελίες για ιδιωτικά πανεπιστήμια ήταν τα κυριότερα ζητήματα της διετίας.

Ο νόμος 4957/22 «Νέοι ορίζοντες για τα ΑΕΙ», υπερσυγκεντρωτικός στις αρμοδιότητες, υπερρρυθμιστικός σε λεπτομέρειες, ενσωματώνοντας κάθε προϋσχύουσα διάταξη, δεν αποτελεί το απαραίτητο λιτό πλαίσιο νόμου, ούτε αποτελεί μεταρρυθμιστική τομή, αλλά στοιχείο οπισθοδρόμησης και ανατροπής. Η ΠΟΣΔΕΠ ομόφωνα προσέβαλε στο ΣτΕ τις διατάξεις για τα Συμβούλια Διοίκησης, ενώ πρέπει να τονιστούν και οι πρακτικές τις οποίες ο τρόπος εκλογής πρύτανη τροφοδότησε. Ο νόμος ευνοεί τη διαπλοκή, τη χειραγώγηση και τον αυταρχισμό της διοίκησης. Εκτός από τις διατάξεις για τα Συμβούλια Διοίκησης, καμία από τις νέες διατάξεις δεν έχει αρχίσει να εφαρμόζεται, και αναβάλλεται η ενεργοποίησή τους για το μέλλον (γνωστικά αντικείμενα, νέο καθεστώς στις εκλογές των μελών ΔΕΠ, πρακτική άσκηση, πιστοποιητικό διδακτικής επάρκειας κ.α.). Εξάλλου, οι πολυδιαφημισμένες ρυθμίσεις για εξωστρέφεια, είτε προϋπήρχαν, είτε απαιτούν αναζήτηση πρόσθετων πόρων.

Η ίδρυση των «Ομάδων Προστασίας Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων» (ΟΠΠΙ) είναι μια αποτυχημένη πολιτική, η οποία, όπως είχαμε προβλέψει, απεδείχθη στην πράξη ανεφάρμοστη και ατελέσφορη. Προκάλεσε αχρείαση ένταση, με όξυνση και συγκρούσεις που επιδιώχθηκαν ένθεν κακείθεν, ενώ τα προβλήματα ασφάλειας που έπρεπε να αντιμετωπιστούν εξακολουθούν να υφίστανται.

Η κυβέρνηση δεν είχε το πολιτικό θάρρος να προχωρήσει σε μείωση των εισακτέων σύμφωνα με τις προτάσεις των πανεπιστημίων, οι οποίες αντανάκλουν τις δυνατότητές τους για παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης. Με την Ελάχιστη Βάση Εισαγωγής – ΕΒΕ, περιορίζει την πρόσβαση σε υποψηφίους με πολύ χαμηλές επιδόσεις, χωρίς να ασχολείται με τις συνέπειες της ανορθολογικής κατανομής του αριθμού των εισακτέων που αυθαίρετα ορίζει.

Η χρηματοδότηση των ΑΕΙ από τον τακτικό προϋπολογισμό, από το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ, το πρώην Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων), και από τους ΕΛΚΕ, συνεχίζει να μην καλύπτει τις πάγιες και ανελαστικές δαπάνες των ιδρυμάτων με αποτέλεσμα οι υποδομές κτιριακές, διδακτικές και ερευνητικές να υποβαθμίζονται συνεχώς.

Οι νέες θέσεις μελών ΔΕΠ καλύπτουν οριακά και με καθυστέρηση τις αφυπηρετήσεις, με συνέπεια, μετά την εφαρμογή των κριτηρίων της ΕΘΑΑΕ, να υπάρχουν πανεπιστήμια που παίρνουν αριθμό θέσεων μικρότερο από τις αφυπηρετήσεις και επομένως συνεχίζεται η μείωση του προσωπικού τους. Πρόκειται για μια πολιτική υποβάθμισης και όχι ανάπτυξης των πανεπιστημίων. Παρομοίως, οι νέες θέσεις ΕΕΠ, ΕΔΙΠ, ΕΤΕΠ, διοικητικών, υστερούν κατά πολύ από τις αφυπηρετήσεις και οι ελλείψεις των ΑΕΙ αυξάνονται.

Το νέο μισθολόγιο καλύπτει οριακά, και όχι για όλους, την πρόσφατη απόφαση του ΣΤΕ (1911/2022), που καθορίζει τις αποδοχές του 2012 ως ελάχιστο όριο Με βάση αυτό το ελάχιστο όριο του 2012 έχουμε απώλειες επτά ετών, που δεν καλύπτονται αναδρομικά παρά μόνο για όσους προσέφυγαν έγκαιρα στα δικαστήρια, ενώ και αυτές οι αποδοχές του 2012 είναι μετά από περικοπές στις αποδοχές του 2003, καθώς δεν λάβαμε τις αυξήσεις που δόθηκαν στα ειδικά μισθολόγια το 2008-2009.

Η κυβέρνηση θεσμικά και οικονομικά υποβαθμίζει τα δημόσια πανεπιστήμια ενώ σταδιακά και συστηματικά ενίσχυσε τα κολέγια – φορείς μη τυπικής ανώτατης εκπαίδευσης, στους αποφοίτους των οποίων αναγνωρίζει επαγγελματικά δικαιώματα αποφοίτων πανεπιστημίου. Με διακηρυγμένο στόχο την κατοχύρωση της ίδρυσης και λειτουργίας ιδιωτικών πανεπιστημίων ακόμη και πριν από την αλλαγή του συντάγματος, ανακοίνωσε αρχικά συμπράξεις πανεπιστημίων για να περάσει σε μη-κερδοσκοπικά παραρτήματα, που υποτίθεται πως μπορεί να λειτουργούν με «παράκαμψη» ή κατάλληλη ερμηνεία του Συντάγματος.

Η κυβέρνηση με την τακτική της δίνει προτεραιότητα στην επικοινωνία και έχει προκαλέσει μεγάλη αναστάτωση στα πανεπιστήμια, εξαγγέλλοντας ένα νομοσχέδιο που δεν εμφανίζει και που αρνείται να το θέσει σε ανοικτό διάλογο. Με τις παρεμβάσεις και τις υποδείξεις για ψηφιακές εξετάσεις εν μέσω καταλήψεων υποδαυλίζει τις αντιδράσεις και απαξιώνει την εκπαιδευτική διαδικασία και το πανεπιστήμιο.

Η λειτουργία επιπλέον πανεπιστημίων («μη-κρατικών»), ανεξάρτητα από τις ρυθμίσεις που θα τα διέπουν, χωρίς στρατηγικό σχεδιασμό για την ανάπτυξη της Ανώτατης καθώς και της Μετα-Δευτεροβάθμιας μη-Ανώτατης Εκπαίδευσης, προβλέπεται να δώσει ακόμα ένα σημαντικό πλήγμα στα δημόσια πανεπιστήμια, τα οποία η πολιτεία έχει εγκαταλείψει, ιδίως σε επιστημονικά αντικείμενα που δεν απαιτούν ιδιαίτερες ερευνητικές υποδομές στα περιφερειακά ιδρύματα.

B. Τι χρειάζεται το πανεπιστήμιο – τι προτείνουμε

Οι θέσεις και οι προϋποθέσεις για την αντιμετώπιση των προβλημάτων και τη μεταρρύθμιση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, που εξακολουθούν να ισχύουν και σήμερα, συνοψίζονται στα εξής σημεία:

- Οι παρεμβάσεις στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και γενικότερα στην εκπαίδευση προϋποθέτουν ευρείες συναινέσεις και μακροπρόθεσμο σχεδιασμό που δεν θα ανατρέπονται από την επόμενη κυβέρνηση ή τον επόμενο υπουργό παιδείας. Ένα σχέδιο για την εκπαίδευση που να προσφέρει ουσιαστικές και ρεαλιστικές επιλογές εκπαίδευσης, κατάρτισης και επαγγελματικής πορείας, δίπλα στον ως τώρα επίσημο μονόδρομο Λύκειο-Πανεπιστήμιο, και τον αφανή παράδρομο των κολεγίων.
- Είναι απαραίτητο ένα νέο θεσμικό πλαίσιο λιτό, με κατάργηση των συγκεντρωτικών ρυθμίσεων του Ν.4957/22, που να καθορίζει γενικές αρχές σε κεντρικά θέματα λειτουργίας και διοίκησης, να παρέχει ευελιξία στα ιδρύματα, τα οποία να εξειδικεύουν τις γενικές διατάξεις μέσα από τους οργανισμούς και τους εσωτερικούς κανονισμούς και να ενισχύει την αυτοδιοίκηση, μεταφέροντας αρμοδιότητες από το Υπουργείο Παιδείας.
- Ο τρόπος διοίκησης των ΑΕΙ πρέπει να στηρίζεται αφενός στα σύγχρονα μοντέλα διακυβέρνησης οργανισμών με βάση την διαφάνεια, την αξιοκρατία, τη λογοδοσία, την απόδοση, τη διάκριση εξουσιών, την ισότιμη συμμετοχή, όπως και σε καλές πρακτικές ξένων πανεπιστημίων. Το γενικό πλαίσιο διοίκησης θα πρέπει να παρέχει στα ιδρύματα τη δυνατότητα να διαμορφώνουν τη δική τους φυσιογνωμία και ρόλο στον Εσωτερικό τους Κανονισμό.
- Ο ακαδημαϊκός χάρτης της χώρας πρέπει να επανεξεταστεί με ακαδημαϊκά, χωροταξικά, αναπτυξιακά και εθνικά κριτήρια, όχι με άκριτη χρήση της «ελκυστικότητας» που δήθεν

καταγράφεται με την ΕΒΕ. Απαιτείται ουσιαστική διερεύνηση της σκοπιμότητας και της βιωσιμότητας των νέων τμημάτων πρώτα, και των μεταπτυχιακών που έχουν αυξηθεί πληθωριστικά, στο πλαίσιο του στρατηγικού σχεδιασμού της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, με ουσιαστικό ρόλο της ΕΘΑΑΕ και με επανασύσταση του Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας.

- Η ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων στην Ελλάδα δεν απαντά στα κρίσιμα προβλήματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και δεν μπορεί να αποτελεί προτεραιότητα της εκπαιδευτικής πολιτικής. Δεν δεχόμαστε να εξετάζεται νέο νομικό πλαίσιο που θα διέπει «ιδιωτικά / μη κρατικά» πανεπιστήμια, εάν προηγουμένως δεν υπάρξει συγκεκριμένο στρατηγικό σχέδιο ανάπτυξης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ουσιαστικά μέτρα στήριξης και ανάταξης του δημόσιου πανεπιστημίου. Ρυθμίσεις που αγγίζουν το Σύνταγμα πρέπει να εξεταστούν σε διαδικασία συνταγματικής αναθεώρησης, που απαιτεί διεξοδική κοινοβουλευτική συζήτηση και αυξημένη πλειοψηφία.
- Για την αντιμετώπιση της πολιτικής της κυβέρνησης και την αντίδραση στο νομοσχέδιο για το «ελεύθερο πανεπιστήμιο», υποστηρίζουμε μαζικές κινητοποιήσεις με ανοικτό πανεπιστήμιο και παρόντες φοιτητές και καθηγητές. Οι καταλήψεις πανεπιστημιακών χώρων, εκτός του ότι είναι παράνομες, θέτουν υπό πίεση αποκλειστικά τους φοιτητές, πλήττουν τη λειτουργία και την εικόνα του δημόσιου πανεπιστημίου και αποτελούν διαφήμιση της ιδέας του ιδιωτικού. Από την άλλη, το υπουργείο απαξιώνει το πανεπιστήμιο, αντιμετωπίζοντάς το ως εξεταστικό κέντρο και μόνο, όταν προωθεί ψηφιακές εξετάσεις, χωρίς εγγυήσεις για το αδιάβλητο.
- Οι απαραίτητοι πόροι για υποδομές (κτιριακές, διδακτικές και ερευνητικές) να διατίθενται με ορίζοντα τετραετίας, ώστε το κάθε ίδρυμα να μπορεί να κάνει το δικό του προγραμματισμό, να θέτει τους δικούς του στόχους και σύμφωνα με αυτούς να αξιολογείται.
- Να δίνονται νέες θέσεις που να υπερκαλύπτουν την ετήσια μείωση των μελών ΔΕΠ σε κάθε ΑΕΙ, και με τα κριτήρια της ΕΘΑΑΕ να κατανέμονται πρόσθετες θέσεις, που είναι απόλυτα αναγκαίο να παρέχονται για να βελτιωθεί η αναλογία διδασκόντων-φοιτητών.
- Να σταματήσει η συστηματική πολιτική υποβάθμισης της εκπαιδευτικής διαδικασίας και εμβλαστικής αντιμετώπισης των πάγιων αναγκών με λογικές επιδότησης της ανεργίας και πρόσκαιρες επισφαλείς θέσεις έκτακτου προσωπικού, μέσα από τα προγράμματα «απόκτησης διδακτικής εμπειρίας».
- Να ενισχυθεί η έρευνα με περιορισμό της ασφυκτικής γραφειοκρατίας στη διαχείρισή της, και με τακτική, συνεπή, περιοδική προκήρυξη ερευνητικών προγραμμάτων. Να δοθούν κίνητρα για τη συμμετοχή των μελών ΔΕΠ και για την προσέλκυση νέων ερευνητών/ερευνητριών, με βελτίωση των εργασιακών συνθηκών.
- Τα πανεπιστήμια να εκπονήσουν και να εφαρμόσουν σχέδια πολιτικής προστασίας και ασφάλειας. Να εφαρμοστεί η κοινή νομοθεσία για αξιόποινες πράξεις που τελούνται εντός των χώρων των Α.Ε.Ι. (όπως διατυπώθηκε και στο Ν.4009/2011 και στο Ν.4623/2019), με τη δυνατότητα και υποχρέωση της αστυνομίας να επεμβαίνει χωρίς ειδική άδεια. Τα επιχειρησιακά σχέδια της αστυνομίας για την ασφάλεια και την αντιμετώπιση του κοινού εγκλήματος στα πανεπιστήμια πρέπει να εκπονούνται σύμφωνα με τις ιδιαιτερότητες των πανεπιστημιακών χώρων και σε συνεργασία με τις πανεπιστημιακές αρχές.
- Να προχωρήσει άμεσα η κυβέρνηση σε διορθώσεις στο πρόσφατο μισθολόγιο του 2023, για πλήρη συμμόρφωση με την απόφαση του ΣτΕ, ώστε να μη χρειαστούν νέες δικαστικές διεκδικήσεις.
- Να διαμορφωθεί νέο μισθολόγιο, με αυξημένο επίπεδο αποδοχών, και αντίστοιχη αύξηση στις συντάξεις, που να καλύπτει την επί 15ετία υστέρηση του ειδικού μισθολογίου των πανεπιστημιακών.

- Η κυβέρνηση με νομοθετική ρύθμιση να χορηγήσει αναδρομικά από το 2017 τη μισθολογική διαφορά που αναγνώρισε το ΣτΕ και το 2014 και το 2022, σε όλους ανεξαιρέτως τους πανεπιστημιακούς, είτε προσέφυγαν στη δικαιοσύνη είτε όχι.

Γ. Η δράση μας στη ΠΟΣΔΕΠ

Πρέπει να διατηρηθεί το κλίμα σύνθεσης και σύγκλισης που επικράτησε το προηγούμενο διάστημα στα διοικητικά όργανα της Ομοσπονδίας, που είχε ως αποτέλεσμα πολλές αποφάσεις να λαμβάνονται με πλειοψηφία που υπερέβαινε τις παρατάξεις του προεδρείου, ακόμη και ομόφωνα σε όλα τα κρίσιμα ζητήματα.

Η ΠΟΣΔΕΠ πρέπει υπεύθυνα, ουσιαστικά, κριτικά και όχι συνθηματολογικά, να εκφράζει την πλειοψηφία των συναδέλφων, που θέλουν συνδικαλιστική εκπροσώπηση όχι με βάση τις μικροκομματικές σκοπιμότητες, αλλά με προτεραιότητα το πανεπιστήμιο και το προσωπικό του.

Η ΠΟΣΔΕΠ πρέπει ενωτικά να στηρίζει τους συλλόγους για να αυξήσουν τη συμμετοχή των συναδέλφων και για να μπορέσει να ακουστεί από την πολιτική ηγεσία και την ελληνική κοινωνία.